

РОЗВИТОК «ЗЕЛЕНОЇ» ЕНЕРГЕТИКИ В СУЧАСНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ УМОВАХ

©2023 ШКВАРИЛЮК М. В.

УДК 33.2964.338
JEL: L94; Q40; Q42; Q49

Шквариліук М. В. Розвиток «зеленої» енергетики в сучасних трансформаційних умовах

Мета статті - формування науково-теоретичного підґрунтя впровадження «зеленої» енергетики та систематизація науково-практичних основ забезпечення енергетичної безпеки при переході до ефективного використання технологій «зеленої» енергетики. За результатами проведеного дослідження доведено, що енергетика є основою розвитку людської цивілізації, найважливіший фактор виробництва та підтримки життя в сучасних трансформаційних умовах. Саме активний розвиток енергетичної галузі забезпечує ресурсами всі енерго-температурні процеси виробництв, інформаційно-управлінську діяльність та динамічне функціонування соціальної сфери суспільства, а також формує основні потоки світової торгівлі та інтегрує міжнародні відносини. Енергетична галузь пов'язана зі значними викликами та загрозами, що ставлять під сумнів її здатність продовжувати відповідати основним критеріям сталого енергопостачання, а саме: достатності, доступності, ефективності та екологічності. Закономірне назрівання енергетичної кризи в сучасному світі має тривалий і структурний характер, який формує фінансово-економічну й екологічну кризи. Тому виникає потреба в пошуках альтернативних енергетичних джерел, які будуть мати низький рівень негативного впливу на екологічну складову розвитку суспільства та підвищувати соціально-економічний рівень. У статті зазначено, що «зелена» енергетика визначається як ключовий елемент стратегії для побудови оптимальної конфігурації збалансованої системи відповідності між еколого-економічними факторами та переходом до сталого розвитку суспільства. Визначено, що розгляд економічних аспектів та фінансової підтримки, технічних викликів, ролі влади та державно-приватного партнерства, а також впливу на малі та середні підприємства надає повний обсяг інформації для розуміння шляхів розвитку «зеленої» енергетики в економічному та соціальному контекстах. Урахування цих аспектів дозволить побудувати ефективні стратегії сталого та збалансованого розвитку сфери «зеленої» енергетики.

Ключові слова: «зелена» енергетика, екологія, стратегія, енергетична безпека, технології, фінансова підтримка, ризик.

Рис.: 5. **Бібл.:** 10.

Шквариліук Марта Володимирівна – аспірантка кафедри фінансів, обліку та оподаткування, Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу (вул. Карпатська, 15, Івано-Франківськ, 76019, Україна)

UDC 33.2964.338
JEL: L94; Q40; Q42; Q49

Shkvarylyuk M. V. Development of Green Energy in Modern Transformational Conditions

The aim of the article is to form the scientific and theoretical basis for the introduction of green energy and systematize the scientific and practical foundations for ensuring energy security in the transition to the effective use of green energy technologies. According to the results of the carried out study, it is proved that energy is the basis for the development of human civilization, the most important factor in the production and maintenance of life in modern transformational conditions. It is the active development of the energy industry sector that provides resources for all energy and temperature processes of production, information and management activities and the dynamic functioning of the social sphere of society, as well as forms the main flows of world trade and integrates international relations. The energy industry is associated with significant challenges and threats that call into question its ability to continue to meet the basic criteria of sustainable energy supply, namely: sufficiency, affordability, efficiency, and ecology. The predictable maturation of the energy crisis in the modern world has a long-term and structural nature, which forms the financial, economic and environmental crises. Therefore, there is a need to search for alternative energy sources that will have a low level of negative impact on the environmental component of society development and simultaneously increase the socio-economic level. The article specifies that green energy can be defined as a key element of the strategy for building an optimal configuration of a balanced system of correspondence between environmental and economic factors and the transition to sustainable development of society. It is determined that consideration of economic aspects and financial support, technical challenges, the role of government and public-private partnerships, as well as the impact on small and medium-sized enterprises provides a full range of information for understanding the ways of development of green energy in the economic and social contexts. Taking into account these aspects will allow us to build effective strategies for sustainable and balanced development of the green energy sector.

Keywords: green energy, ecology, strategy, energy security, technologies, financial support, risk.

Fig.: 5. **Bibl.:** 10.

Shkvarylyuk Marta V. – Postgraduate Student of the Department of Finance, Accounting and Taxation, Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas (15 Karpatska Str., Ivano-Frankivsk, 76019, Ukraine)

Енергетика є основою розвитку людської цивілізації, найважливішим фактором виробництва та підтримки життя в сучасних трансформаційних умовах. Саме активний розвиток енергетичної галузі забезпечує ресурсами всі енерго-температурні процеси виробництв, інформаційно-управлінську діяльність та функціонування соціальної сфери суспільства, а також формує основні потоки світової торгівлі та інтегрує міжнародні відносини.

Енергетична галузь пов'язана зі значними викликами та загрозами, що ставлять під сумнів її здатність продовжувати відповідати основним критеріям сталого енергопостачання, а саме: достатності, доступності, ефективності та екологічності. Закономірне назрівання енергетичної кризи в сучасному світі має тривалий і структурний характер, який формує фінансово-економічну й екологічну кризи. Тому виникає потреба в пошуках альтернативних енергетичних

джерел, які будуть мати низький рівень негативного впливу на екологічну складову розвитку суспільства та підвищувати соціально-економічний рівень.

За сучасних умов господарювання існує очевидна необхідність у дослідженні проблематики розвитку «зеленої» енергетики. Аналіз літературних джерел, пов'язаних з вивченням розвитку «зеленої» енергетики, підтвердив актуальність і доцільність даного наукового дослідження. Основними дослідниками даного напрямку є: Балуєва О. В. і Кумачова А. С. [1], Гарлицька Д. А. [2], Марченко О. І. та Мамалига В. О. [4], Мірошніченко В. В. і Тьорло В. О. [5], Прохорова В. В., Проценко В. М. і Чобіток В. І. [6], Прушківська Е. В. і Шевченко Ю. О. [7], Тульська С. О. та Чорний Б. П. [8], Чмир О. С. і Захаркевич Н. П. [9], Штець В. М. [10] та багато інших. Основні напрями розвитку «зеленої» енергетики в сучасних трансформаційних умовах також відображено в «Енергетичній стратегії України до 2035 року: Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність» [3].

Мета статті – формування науково-теоретичного підґрунтя впровадження «зеленої» енергетики та систематизація науково-практичних основ забезпечення енергетичної безпеки при переході до ефективного використання технологій «зеленої» енергетики.

За сучасної трансформаційної ситуації однією із основних умов життєдіяльності та розвитку суспільства є споживання енергії у вигляді різних видів палива та енергетичної сировини, з яких велика частка припадає на процеси видобутку та спалювання викопного вуглеводневого палива, що є основним джерелом негативного впливу на навколишнє середовище. З метою захисту навколишнього середовища та зниження негативного впливу на нього необхідно шукати альтернативні види виробництва енергії.

Енергетична та екологічна безпека вимагає формування сталого виробництва та споживання різних видів енергоресурсів, одним із яких є «зелена» енергетика.

У зв'язку з цим важливо сформуванати оптимальний комплекс національних політик, спрямованих на екологічний аспект, який буде стимулювати скорочення негативних викидів у паливно-енергетичному комплексі, промисловості, житлово-комунальному господарстві тощо. Все це зумовило доцільність даного дослідження, довело об'єктивну необхідність створення умов для розробки та впровадження нових, енергоефективних та енергоощадних технологій виробництва та споживання «зеленої» енергетики.

«Зелена» енергетика визначається як ключовий елемент стратегії для побудови оптимальної конфігурації збалансованої системи відповідності між еколого-економічними факторами та переходом до сталого розвитку суспільства, одним із елементів якої є класифікація видів «зеленої» енергетики (рис. 1). Проте, незважаючи на значні переваги, «зелена» енергетика супроводжується рядом проблем, які вимагають уваги та системного підходу до їх вирішення.

Технічні труднощі та недоліки використання «зеленої» енергетики полягають у залежності від погодних умов, а саме: нестабільність виробництва «зеленої» енергії через залежність від погодних умов може призвести до збоїв у постачанні електроенергії. Також існують проблеми з ефективністю зберігання «зеленої» енергії для забезпечення постійного доступу до неї, адже наявні технології не завжди відповідають вимогам стабільності й ефективності.

Технологічні обмеження виробництва «зеленої» енергетики пов'язані із технічними можливостями та експлуатацією екологічно чистих технологій, що потребує додаткових прогресивних, інноваційних розробок. Інноваційно-прогресивні рішення в енергетичному секторі полягають у проведенні аналізу інноваційних рішень, які можуть змінити ландшафт в енергетичній галузі та сприяти зростанню «зеленої» енергетики на стратегічному рівні. Технічні перешкоди впровадженню «зелених» технологій полягають у гальмуванні їх швидкого впровадження та розробки стратегій для їх подолання з боку вітчизняного енергетичного бізнесу.

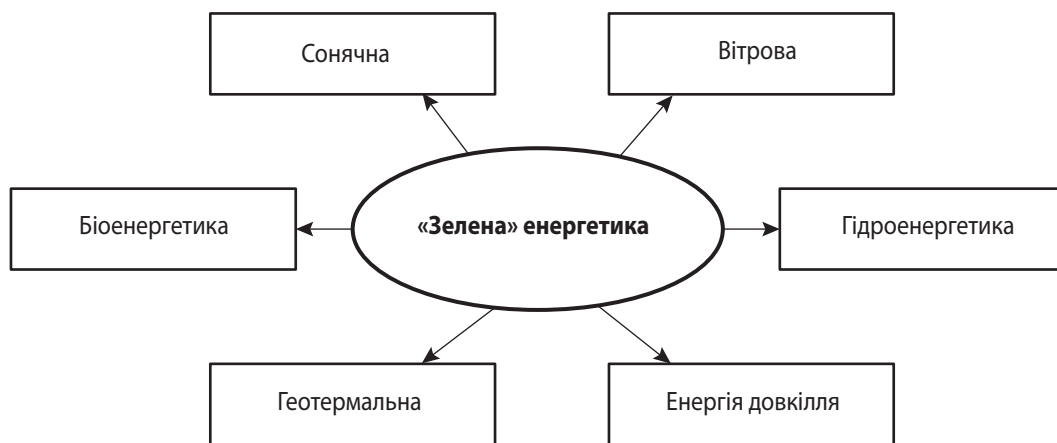

Рис. 1. Види «зеленої» енергетики

У реаліях сьогодення дуже важливу роль в інноваційному розвитку у сфері «зеленої» енергетики відіграють стартапи та дослідницькі центри, які розвиваються завдяки грантовій підтримці своєї діяльності. Оцінка вартості впровадження «зелених» енергетичних технологій та їхньої ефективності порівняно з традиційними енергетичними джерелами має різнопланові аспекти.

Однією з перешкод активного розвитку «зеленої» енергетики є високі витрати на впровадження інноваційних технологій. Наявність великих фінансових бар'єрів може стримувати їх широкомасштабне впровадження.

«Зелена» енергетика є ключовою у стратегії сталого розвитку регіонів та країни загалом, але не завжди є конкурентоспроможною з економічної точки зору порівняно із традиційними джерелами енергії, тому потребує державної підтримки. Без цього формування умов і стимулів для активного розвитку «зеленої» енергетики буде складно забезпечити з метою отримання достатнього рівня залучення додаткових інвестицій.

Економічна ефективність від упровадження «зеленої» енергетики полягає в проведенні аналізу витрат на виробництво енергії з використанням «зелених» технологій, визначення їх переваг і недоліків, порівняння наявних технологій тощо. Без фінансової підтримки держави ефективно впровадити ці механізми щодо реалізації проектів з вироблення «зеленої» енергетики буде неможливо.

Доцільно використовувати такі фінансові інструменти на ринку відновлюваної енергії, як «зелені» облігації, податкові стимули тощо. Зазначені аспекти обумовлюють доцільність і необхідність формування науково-теоретичного підґрунтя впровадження «зеленої» енергетики (рис. 2).

Ідентифікація та аналіз ризиків полягає в системному підході до виявлення потенційних ризиків, пов'язаних з активним розвитком «зеленої» енергетики, та в розробці стратегій управління ними.

Доцільно розробляти та впроваджувати заходи для захисту критичних енергетичних інфраструктур від можливих загроз, пов'язаних із упровадженням «зеленої» енергетики.

Одним із напрямів підтримки стратегічного розвитку «зеленої» енергетики є використання податкових стимулів та інших фінансових державних механізмів для підтримки розвитку «зелених» технологій (рис. 3).

Упровадження інновацій, дослідження та ефективне вирішення соціально-економічних питань визначають перспективні напрями розвитку «зеленої» енергетики. Забезпечення сталого та ефективного використання «зеленої» енергетики потребує проведення глибокого аналізу та визначення рівня взаємодії різних секторів суспільства, бізнесу, науки,

уряду та інших. Своєчасна реакція на виклики та забезпечення узгоджених дій визначає рівень успіху в реалізації переходу до енергетики майбутнього. Ефективне управління кризовими ситуаціями полягає в розробці стратегічних планів щодо ефективного управління ситуаціями для швидкого реагування на можливі непередбачені події в процесі виробництва «зеленої» енергетики, що впливають на екологію та довкілля (рис. 4).

Це доводить необхідність формування науково-практичної основи забезпечення енергетичної безпеки при переході до ефективного використання технологій «зеленої» енергетики (рис. 5).

Враховання аспектів громадськості, етики, технічних інновацій та інфраструктурних рішень є необхідними для здійснення успішного переходу до реалізації проектів «зеленої» енергетики. Забезпечення відповідального використання ресурсів, кібербезпеки та врахування екологічних і соціальних вигод є важливими елементами сталого розвитку в енергетичному секторі регіонів та країни загалом.

Відповідно, соціальні аспекти також значно впливають на розвиток «зеленої» енергетики. Зміни в енергетичному секторі можуть вплинути на рівень зайнятості та формування навичок працівників, які спеціалізуються на традиційних формах виробництва енергії, тож треба створювати умови для підготовки або перепідготовки кадрів необхідної кваліфікації саме для розвитку «зеленої» енергетики.

Доцільно формувати підґрунтя для реалізації програм розвитку «зеленої» енергетики з урахуванням того, що деякі члени суспільства можуть бути несприйнятливими до змін у структурі енергетики, що може створювати негативне соціальне сприйняття. Важливо формувати умови для соціальної взаємодії, враховувати думку громадськості та взаємодіяти з нею при плануванні та впровадженні проектів з розвитку «зеленої» енергетики.

Необхідно розробляти програми та формувати ініціативи для підвищення енергетичної грамотності серед населення на всіх рівнях, починаючи з дошкільної освіти. Для підвищення рівня свідомості в населення щодо доцільності реалізації проектів «зеленої» енергетики необхідно формувати ефективні комунікаційні стратегії, виокремлювати їх переваги та важливість для навколишнього середовища.

Урахування енергетичної самодостатності, геополітичних аспектів, психологічних і соціокультурних впливів, ролі інновацій та наукових досліджень, а також оцінка соціального впливу є важливими етапами в реалізації проектів «зеленої» енергетики. Забезпечення енергетичної безпеки та врахування впливу на психологію та культуру суспільства обумовлює результативний перехід до ефективного використання технологій «зеленої» енергетики.

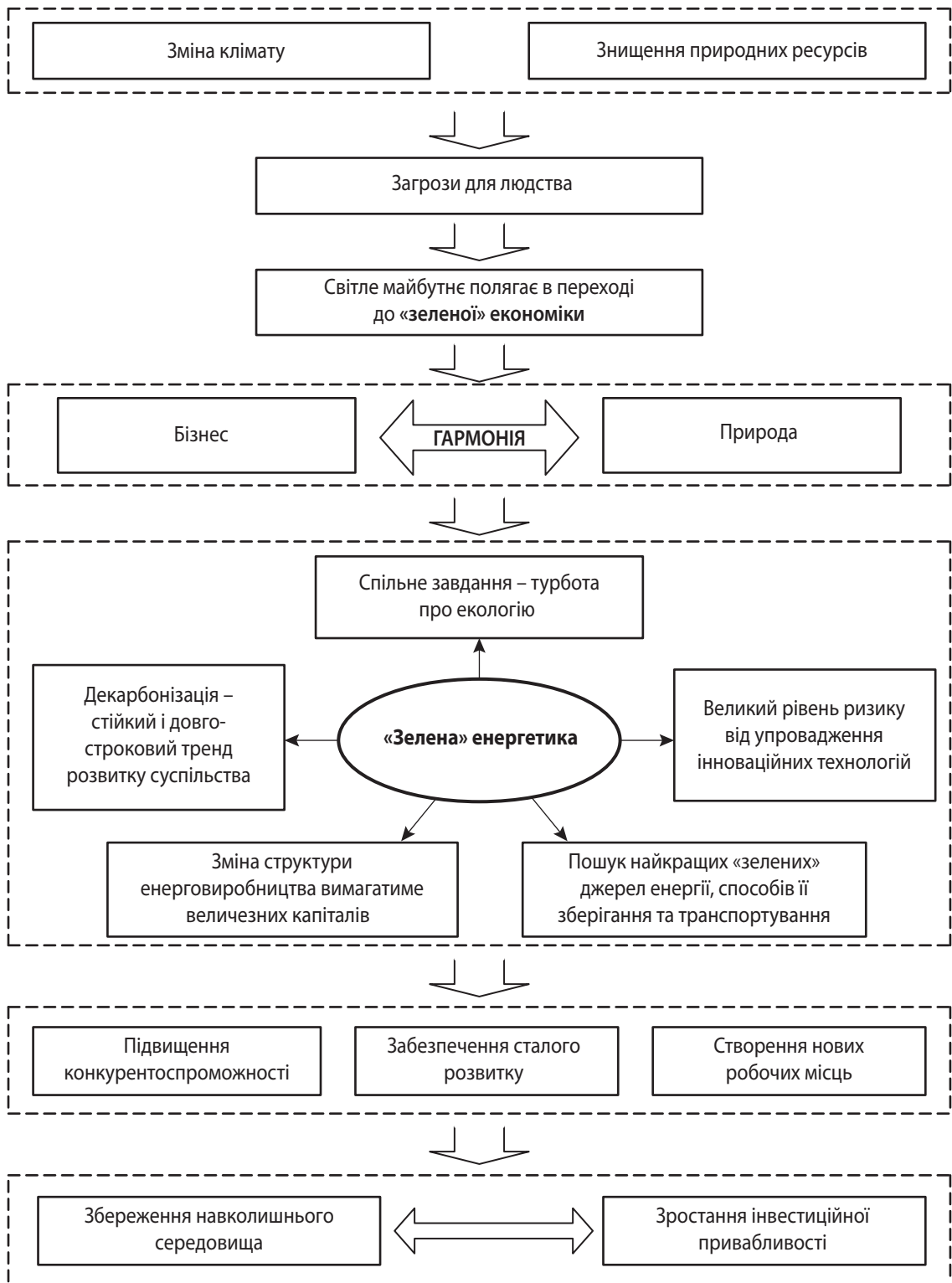

Рис. 2. Науково-теоретичне підґрунтя впровадження «зеленої» енергетики

Рис. 3. Основні аспекти планування стратегічного розвитку «зеленої» енергетики

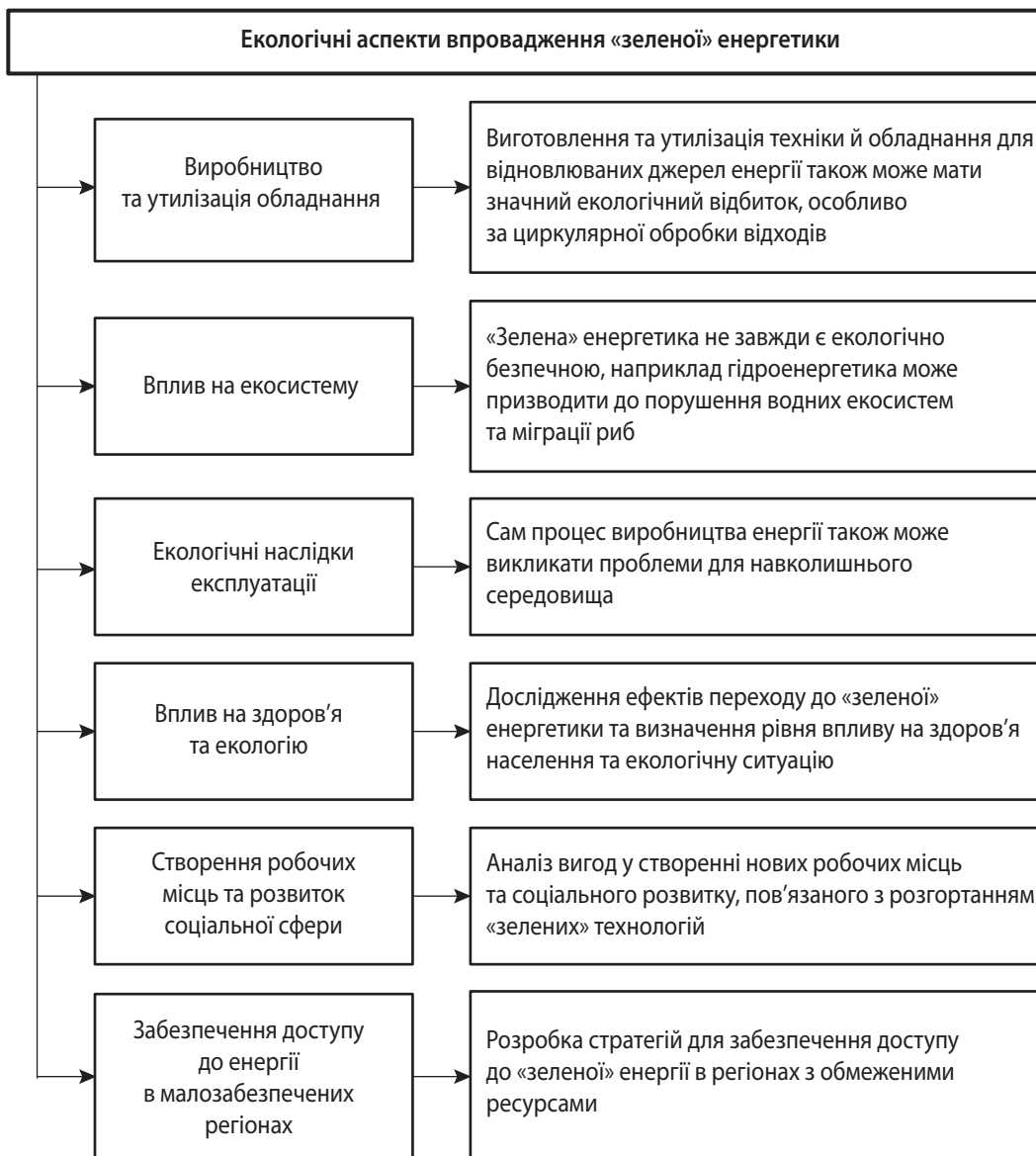

Рис. 4. Екологічні аспекти впровадження «зеленої» енергетики

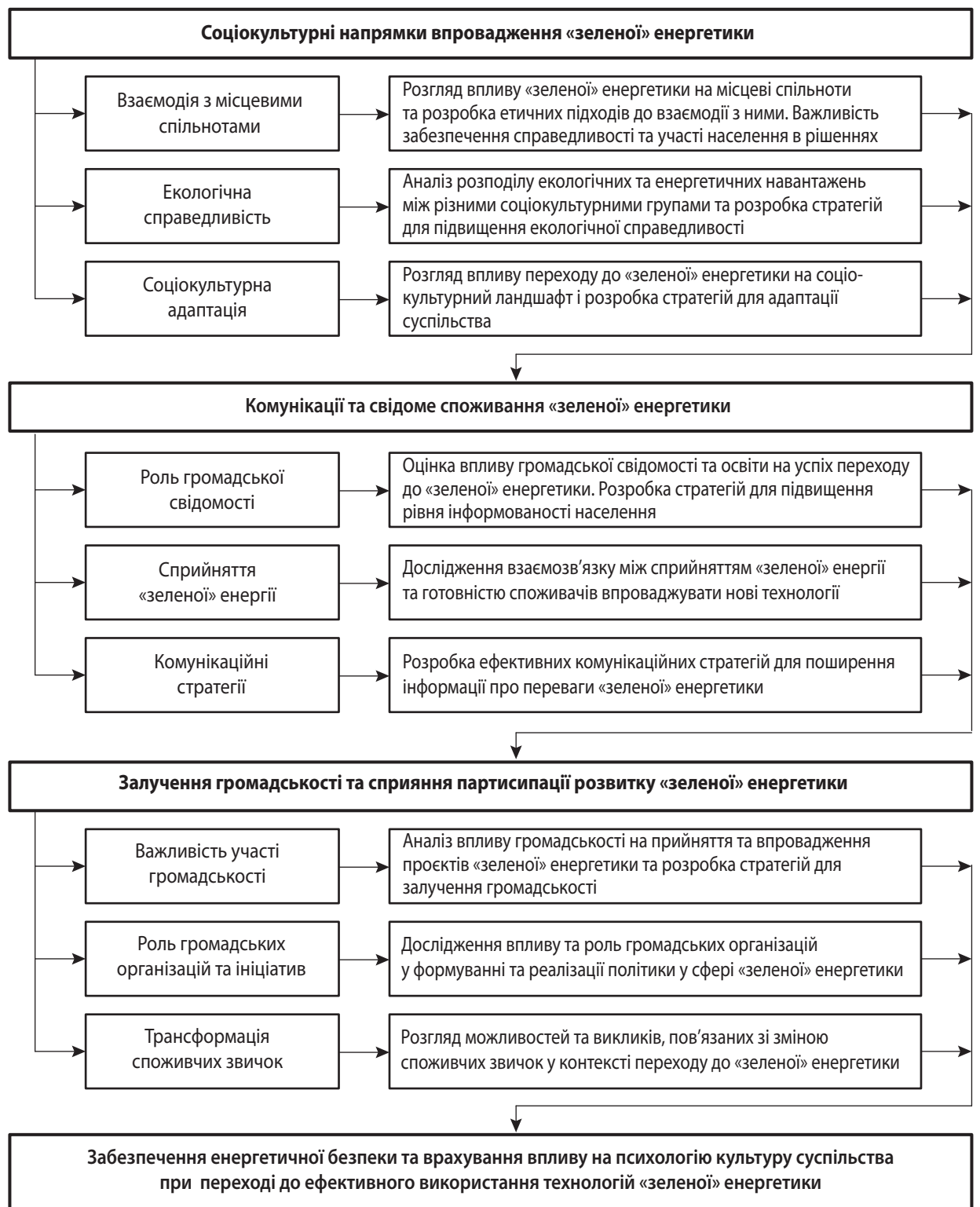

Рис. 5. Науково-практична основа забезпечення енергетичної безпеки при переході до ефективного використання технологій «зеленої» енергетики

Етичні аспекти переходу до «зеленої» енергетики полягають у визначенні етичних принципів та викликів, пов'язаних із розвитком і використанням «зелених» технологій. Відповідальне використання природних ресурсів полягає у формуванні стратегій та підходів до відповідального використання при-

родних ресурсів під час реалізації проєктів «зеленої» енергетики.

Аналіз ринку «зеленої» енергетики та прогнози її використання свідчать про зростання попиту на неї в майбутньому. При формуванні стратегії розвитку використання «зеленої» енергетики необхідно роз-

глядати різні сценарії та визначати їх вплив на розвиток «зеленої» енергетики в майбутньому. Доцільно аналізувати потенційні ризики та можливості, які пов'язані із розвитком «зеленої» енергетики.

ВИСНОВКИ

Отже, успішний розвиток «зеленої» енергетики вимагає комплексного підходу, який враховує ринкові та інфраструктурні тенденції, правові аспекти, оптимізацію виробничих процесів та перспективи майбутнього розвитку. Застосування сучасних технологій, гнучкість стратегій та активна міжнародна співпраця становлять ключові елементи успіху при переході до сталої та «зеленої» енергетики.

Можливості інвестування в розвиток вітчизняної «зеленої» енергетики потребують розробки стратегій щодо залучення внутрішньої та зовнішньої фінансової підтримки. Обов'язковим фактором є визначення рівня впливу «зеленої» енергетики на економіку та конкурентоспроможність енергетичної галузі та країни загалом.

Розгляд економічних аспектів та фінансової підтримки, технічних викликів, ролі влади та публічно-приватного партнерства, а також впливу на малі та середні підприємства надає повний обсяг інформації для розуміння шляхів розвитку «зеленої» енергетики в економічному та соціальному контекстах. Урахування цих аспектів допоможе побудувати ефективні стратегії для сталого та збалансованого розвитку сфери «зеленої» енергетики. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Балуєва О. В., Кумачова А. С. Особливості комплексної державної політики розвитку «зеленої» економіки в Україні в умовах системних змін. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 24. С. 130–135. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/24_2016/29.pdf
2. Гарлицька Д. А. Побудова зеленої економіки – основна складова європейської інтеграції України. *Економічний аналіз*. 2017. Т. 27. № 2. С. 15–19.
3. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Енергетичної стратегії України на період до 2035 року «Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність»: від 18.08.2017 р. № 605-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/605-2017-p#Text>
4. Марченко О. І., Мамалига В. О. Зелена економіка: теоретичні аспекти. *Східна Європа: економіка бізнес та управління*. 2019. Вип. 6. С. 535–541. URL: <http://srd.pgasa.dp.ua:8080/bitstream/123456789/2674/1/Marchenko.pdf>
5. Мірошніченко В. В., Тьорло В. О. Проблеми становлення «зеленої» економіки в Україні. *Наукові записки НАУКМА. Серія «Економічні науки»*. 2018. Т. 3. Вип. 1. С. 83–88. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/9f11c654-cdb5-49afa80b-5b86618027f6/content>
6. Прохорова В. В., Проценко В. М., Чобіток В. І. Формування конкурентної стратегії підприємств на

засадах інноваційно-спрямованого інвестування: монографія. Харків: ФОРМ Грін Д. С., 2016. 287 с.

7. Прушківська Е. В., Шевченко Ю. О. Розвиток «зеленої економіки»: національний аспект. *Бізнес Інформ*. 2013. № 3. С. 186–191. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2013-3_0-pages-186_191.pdf
8. Тульська С. О., Чорний Б. П. Виробництво та споживання електроенергії в Україні. *Сучасні проблеми економіки і підприємництва*. 2016. Вип. 18. С. 56–62.
9. Чмир О. С., Захаркевич Н. П. «Зелена» економіка: сутність, цілі та базові принципи. *Економічний вісник Донбасу*. 2013. № 3. С. 54–62. URL: <http://dSPACE.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/123331/9-Chmyr.pdf?sequence=1>
10. Штець В. М. Еколого-економічні аспекти переходу до «зеленої економіки» в Україні. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Економіка»*. 2013. № 6. С. 108–113. DOI: <http://dx.doi.org/10.17721/1728-2667.2013/147-6/22>

Науковий керівник – Гораль Л. Т., доктор економічних наук, професор кафедри фінансів, обліку та оподаткування Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу.

REFERENCES

- Baluieva, O. V., and Kumachova, A. S. "Osoblyvosti kompleksnoi derzhavnoi polityky rozvytku «zelenoi» ekonomiky v Ukraini v umovakh systemnykh zmin" [Features of a Comprehensive State Policy of "Green" Economy Development in Ukraine in Terms of System Changes]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, no. 24 (2016): 130-135. http://www.investplan.com.ua/pdf/24_2016/29.pdf
- Chmyr, O. S., and Zakharkevych, N. P. "«Zelena» ekonomika: sutnist, tsili ta bazovi pryntsypy" ["Green" Economy: Essence, Aims and Basic Principles]. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu*, no. 3 (2013): 54-62. <http://dSPACE.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/123331/9-Chmyr.pdf?sequence=1>
- Harlytska, D. A. "Pobudova zelenoi ekonomiky - osnovna skladova yevropeiskoi intehratsii Ukrainy" [Green Economy Construction as the Main Component of European Integration of Ukraine]. *Ekonomichnyi analiz*, vol. 27, no. 2 (2017): 15-19.
- [Legal Act of Ukraine] (2017). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/605-2017-p#Text>
- Marchenko, O. I., and Mamalyha, V. O. "Zelena ekonomika: teoretychni aspekty" [Green Economy: Theoretical Aspects]. *Skhidna Yevropa: ekonomika biznes ta upravlinnia*, iss. 6 (2019): 535-541. <http://srd.pgasa.dp.ua:8080/bitstream/123456789/2674/1/Marchenko.pdf>
- Miroshnychenko, V. V., and Torlo, V. O. "Problemy stanovlennia «zelenoi» ekonomiky v Ukraini" [Problems of Making the "Green" Economy in Ukraine]. *Naukovi zapysky NaUKMA. Seriya «Ekonomichni nauky»*, vol. 3, iss. 1 (2018): 83-88. <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/9f11c654-cdb5-49afa80b-5b86618027f6/content>
- Prokhorova, V. V., Protsenko, V. M., and Chobitok, V. I. *Formuvannia konkurentnoi stratehii pidpriemstv na zasa-*

dakh innovatsiino-spriamovanoho investuvannia [Formation of a Competitive Strategy of Enterprises on the Basis of Innovative Investment]. Kharkiv: FOP Hrin D. S., 2016.

Prushkivska, E. V., and Shevchenko, Yu. O. "Rozvytok «zele-noi ekonomiky»: natsionalnyi aspekt" [Development of «Green Economy»: National Aspect]. *Biznes Inform*, no. 3 (2013): 186-191. https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2013-3_0-pag-es-186_191.pdf

Shtets, V. M. "Ekoloho-ekonomichni aspekty perekhodu do «zelenoi ekonomiky» v Ukraini" [Ecological and Economic Aspects of the Transition to the "Green" Economy in Ukraine]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho uni-versytetu imeni Tarasa Shevchenka. Seriya «Ekonomika»*, no. 6 (2013): 108-113.

DOI: <http://dx.doi.org/10.17721/1728-2667.2013/147-6/22>

Tulska, S. O., and Chornii, B. P. "Vyrobnnytstvo ta spozhyvan-nia elektroenerhii v Ukraini" [Production and Consumption of Electricity in Ukraine]. *Suchasni problemy ekonomiky i pidpriemnytstvo*, no. 18 (2016): 56-62.

УДК 33.338.338.1

JEL: L26; L53

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-12-158-166>

РОЗВИТОК МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ: ФАКТОРИ ВПЛИВУ ТА АКТУАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ

©2023 ГОНТАРЕВА І. В., МИХАЙЛЕНКО Д. Г.

УДК 33.338.338.1

JEL: L26; L53

Гонтарева І. В., Михайленко Д. Г. Розвиток малого підприємництва в Україні: фактори впливу та актуальні тенденції

У статті досліджено основні тенденції розвитку малого підприємництва в Україні. Виокремлено стан функціонування малих підприємств за період пандемії та бойових дій у державі. На основі проведеного аналізу було сформовано основні тенденції та закономірності функціонування суб'єктів малого підприємництва. Доведено, що розвиток малого підприємництва сприяє не тільки підвищенню економічної складової розвитку держави, але й зменшує соціальну напруженість у суспільстві завдяки створенню робочих місць та зайнятості населення. Обґрунтовано, що вплив зовнішніх факторів регулюється на державному або регіональному рівнях, тоді як вплив внутрішніх факторів регулюється діями окремого підприємства. Визначено, що важливу роль у розвитку та підтримці малого підприємництва відіграють територіальні громади та органи місцевого самоврядування, оскільки саме на місцях значно краще розуміють потреби малого бізнесу та фактори впливу, з якими вони стикаються у своїй діяльності. Встановлено, що впровадження нових технологій, що відповідають європейським стандартам і нормам якості, для вітчизняних підприємств є складним завданням – передусім через брак фінансових ресурсів. Виокремлено напрями вдосконалення розвитку та підтримки малого бізнесу у воєнний і повоєнний періоди відновлення економіки. Запропоновано алгоритм регулювання діяльності суб'єктів малого підприємництва. Обґрунтовано заходи щодо стимулювання розвитку малого підприємництва за фінансовими, нормативно-правовими, виробничими напрямами.

Ключові слова: підприємництво, малий бізнес, стимулювання, розвиток, повоєнне відновлення.

Рис.: 2. Табл.: 3. Бібл.: 9.

Гонтарева Ірина Вячеславівна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри маркетингу, менеджменту та підприємництва, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна (майдан Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: igontareva@karazin.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1345-6950>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=56736897300>

Михайленко Дар'я Геннадіївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри маркетингу, менеджменту та підприємництва, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна (майдан Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)

E-mail: d.g.mykhailenko@karazin.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8420-6510>

Researcher ID: <https://www.webofscience.com/wos/author/record/1445688>

UDC 33.338.338.1

JEL: L26; L53

Gontareva I. V., Mykhailenko D. H. Development of Small Business in Ukraine: Factors of Influence and Current Trends

The article examines the main trends in the development of small entrepreneurship in Ukraine. The state of functioning of small enterprises during the period of pandemic and active hostilities on the territory of the State is allocated. On the basis of the carried out analysis, the main trends and regularities of functioning of small business entities have been formed. It is proved that not only the development of small entrepreneurship contributes to increasing the economic component of the development of the State, but it also reduces social tension in society due to the creation of jobs and employment. It is substantiated that the influence of external factors is regulated at the national or regional levels, while the influence of internal factors is regulated by the actions of an individual enterprise. It is determined that territorial communities and local self-government bodies play an important role in the development and support of small entrepreneurship, since it is the local milieu where the needs of small business are much better understood, as well as the influencing factors they encounter in their activities. It is determined that the introduction of new technologies that meet European standards and quality norms for domestic enterprises is a difficult task, primarily due to the lack of financial resources. The directions of improving the development and support of small business during the wartime and in the post-war periods of economic recovery are allocated. An algorithm for regulating the activities of small business entities has been proposed. Measures to stimulate the development of small entrepreneurship in financial, regulatory, and production areas are substantiated.

Keywords: entrepreneurship, small business, stimulation, development, post-war recovery.

Fig.: 2. Tabl.: 3. Bibl.: 9.